

SOSIAALIHUOLLON TOIMIALA JA PROSESSIT

Lähiopetus 5.4.2018 - 3t

Terveysteknologian insinööriopiskelijat

PTIVIS15H

Juha Knuuttila

Päivitetty 5.4.2018

Kuva 1: 4.11.2016 Turku AMK Hyvinvointiteknologian insinöörejä opettamassa

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO	2
LÄHIOPETUS 5.4.2018 - 3t	4
OPPIMATERIAALISTA	5
HYVINVOINTITEKNOLOGIAN INSINÖÖRIOPISKELURYHMÄN LÄHTÖKOHDAT?	6
OPETUKSEN SISÄLLYSLUETTELO	7
1. SOSIAALIHUOLTO KÄSITTEENÄ JA SISÄLTÖNÄ	8
2. SOSIAALIHUOLLON KOULUTUS JA AMMATIT	9
3. SOSIONOMI (AMK) KOULUTUS TURUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA	10
4. MONIALAISIA YHTEISTYÖ MAHDOLLISUUKSIA SOSIONOMI (AMK) KOULUTUKSEN KANSSA?	11
5. SOSIAALIHUOLTO JA SOSIAALIPALVELUT 2018	12
5.1 Sosiaalihuoltolain mukaiset sosiaalipalvelut	13
5.2 Erityislakien mukainen sosiaalihuolto	14
5.3 Maahanmuuttajien- ja turvapaikanhakijoiden asiat	16
6. SYKSY 14 RYHMÄN AJATUKSET	17
HYVINVOINTITEKNOLOGIAN SOVELTAMIS- JA KEHITTÄMISKOhteista	17
Kuva 1.	18
Kuva 2.	19
Kuva 3.	20
7. TIETOTEKNIikka	21
SOSIAALIHUOLLON TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ	21
1980-luku	21
1990-luku	22
2000-luvun ensimmäinen vuosikymmen	23
2010-luku	25
7. DIGITALISAATIO SOSIAALIHUOLLOSSA 2018	26
7.1 Digitalisaation tavoitteet Sote-uudistuksessa	26
7.2 Sosiaali- ja terveydenhuollon kehitettävät tietojärjestelmäratkaisut	28

7.3 Sosiaali- ja terveysministeriön alaiset kehittämishankkeet ja digitalisaatio	29
8. DIGITALISAATION UHAT JA MAHDOLLISUUDET	30
SOSIAALIHUOLLOSSA	30

LÄHIOPETUS 5.4.2018 - 3t

Opettajan esittäytyminen

[Juha Knuuttila](#)

OPPIMATERIAALISTA

Oppimateriaali aukeaa suoraan internetissä osoitteessa:

https://docs.google.com/document/d/1BzCCWzm_wJfpGRYmac3J-47CsYPxmcZtquuig4K27ME/edit?usp=sharing

TERVEYTEKNOLOGIAN

INSINÖÖRIOPISKELURYHMÄN LÄHTÖKOHDAT?

- Opiskelijat ja taustat, lyhyt kartoitus
- Mitä opintoja sosiaali- ja terveydenhuollosta? Mitä tietoa sosiaalihuollosta ja sosiaalipalveluista?
- Onko tehty työelämäyhteistyötä sosiaalipalveluissa?

OPETUKSEN SISÄLLYSLUETTELO

1. Sosiaalihuolto käsitteenä ja sisältönä
2. Sosiaalihuollon koulutus ja ammatit
3. Sosionomi (AMK) koulutus Turun ammattikorkeakoulussa
4. Yleiskuva sosiaalihuollosta ja sosiaalipalveluista vuonna 2018
5. Tietotekniikka sosiaalihuollon toimintaympäristössä
6. Digitalisaatio sosiaalihuollossa 2016
7. Digitalisaation uhat ja mahdollisuudet sosiaalihuollossa

1. SOSIAALIHUOLTO KÄSITTEENÄ JA SISÄLTÖNÄ

- Sosiaalihuolto yhteiskunnallisena palveluna
- Sosiaalihuolto osana sosiaaliturvaa
- Sosiaalihuolto osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa
- Muutama sana sosiaalihuollon historiasta ja sisällöllisestä muutoksesta

2. SOSIAALIHUOLLON KOULUTUS JA AMMATIT

- Sosiaalityöntekijä
- Sosionomi (AMK)
- Lähihoitaja

3. SOSIONOMI (AMK) KOULUTUS TURUN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

- 1998 alkaen osana Varsinais-Suomen va
ammattikorkeakoulun > Turku AMK 2000 alkaen
- Noin 350 opiskelijaa
- Monimuotokoulutus, lähiopiskelupohjainen opiskelu (alpat
2018, 70 opiskelijalle) ja verkkotutkinto s2017 (alpat 2018,
20 opiskelijalle)
- Sijoittuvat esim.
 - Lastenkodin ohjaaja ja johtaja
 - Perhetyöntekijä
 - Kotipalveluohjaaja
 - Lastentarhanopettaja
 - Kuntouttavan työtoiminnan ohjaaja
 - Järjestöjen toiminnanjohtajina, projektityöntekijöinä

4. MONIALAISIA YHTEISTYÖ MAHDOLLISUUKSIA SOSIONOMI (AMK) KOULUTUKSEN KANSSA?

- Tutkimusryhmätoiminta ja opinnollistaminen
 - [Aktiivinen aikuisuus - Työ ja toimintakykyisyys](#)
 - [Lasten ja nuorten osallisuus](#)
- TKI- / Palvelutoiminnan projektit 5 op
 - Pelit ja virtuaalitodellisuus ikäihmisten kanssa
tehtävässä työssä (Case Marttila)
 - Activage-yhteistyö (Case-laitejalkauttaminen)
 - Mahdollisuuksia: Ideatyöpajat yhteistyössä kunnan,
yritysten tai järjestöjen kanssa
 - [Esimerkkejä TKI-projekteista Facebookin Versoja
ryhmässä](#)

5. SOSIAALIHUOLTO JA SOSIAALIPALVELUT 2018

5.1 Yleiset sosiaalipalvelut

5.2 Erityislakien mukaiset sosiaalipalvelut

5.3 Maahanmuuttajien ja turvapaikanhakijoiden asiat

5.1 Sosiaalihuoltolain mukaiset sosiaalipalvelut

- Sosiaalityö
- Sosiaaliohjaus
- Sosiaalinen kuntoutus
- Perhetyö
- Kotipalvelu
- Kotihoito
- Asumispalvelut
- Laitospalvelut
- Liikkumista tukevat palvelut
- Päihdetyö
- Mielenterveystyö
- Kasvatus- ja perheneuvonta
- Lapsen ja vanhemman välisen tapaamisen valvonta

(alleviivatut ovat sosionomi (AMK) merkittäviä työalueita)

5.2 Erityislakien mukainen sosiaalihuolto

- **Kehitysvammaisten erityishuolto** [Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 1977/519.](#)
- **Vammaispalvelut** [Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 1987/380.](#)
- **Toimeentulotuki** [Laki toimeentulotuesta 1997/1412.](#)
- **Sosiaalisen luototuksen myöntäminen** [Laki sosiaalisesta luototuksesta 2002/1133.](#)
- **Kuntouttava työtoiminta** [Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2001/189.](#)
- **Päihdetyön palvelut** [Päihdehuoltolaki 1986/41.](#)
- **Omaishoidon tuki** [Laki omaishoidon tuesta 2005/937.](#)
- **Lastensuojelu** [Lastensuojelulaki 2007/417](#)
- **Ottolapsineuvonta** [Laki lapseksiottamisesta 153/1985.](#)
- **Perheasioiden sovittelu** [Avioliittolaki 1929/234.](#)
- **Lapsen huolto ja tapaamisoikeusasiat** [Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 1996/619.](#)
- **Isyyden selvittäminen ja vahvistaminen** [Isyyslaki 2015/11.](#)

- Opiskeluhoito [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013.](#)

(alleviivatut ovat sosionomi (AMK) merkittäviä työalueita)

5.3 Maahanmuuttajien- ja turvapaikanhakijoiden asiat

6. SYKSY 14 RYHMÄN AJATUKSET

HYVINVOINTEKNOLOGIAN SOVELTAMIS- JA
KEHITTÄMISKOHTEISTA

Kuva 1.

1. Sosiaali- ja terveysalan digitalisointi
on osittain vielä lasten kengissä ja
kehitettävää sekä innovoitavaa riittää.

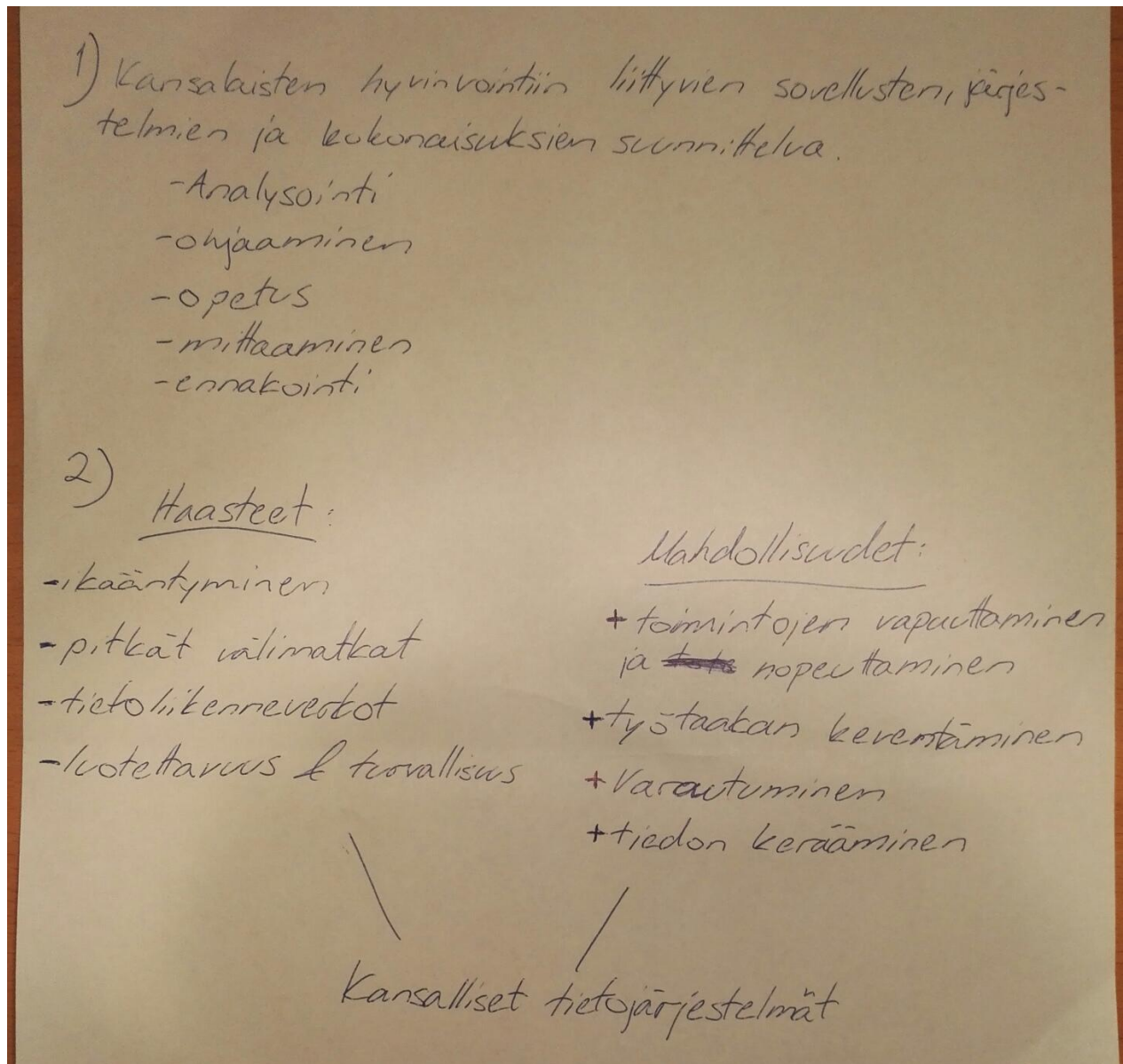
Esimerkkejä!

- Terveystietojen henkilökunnan käytössä
olevat järjestelmät ovat usein monimutkaisia
ja epäloogisia.

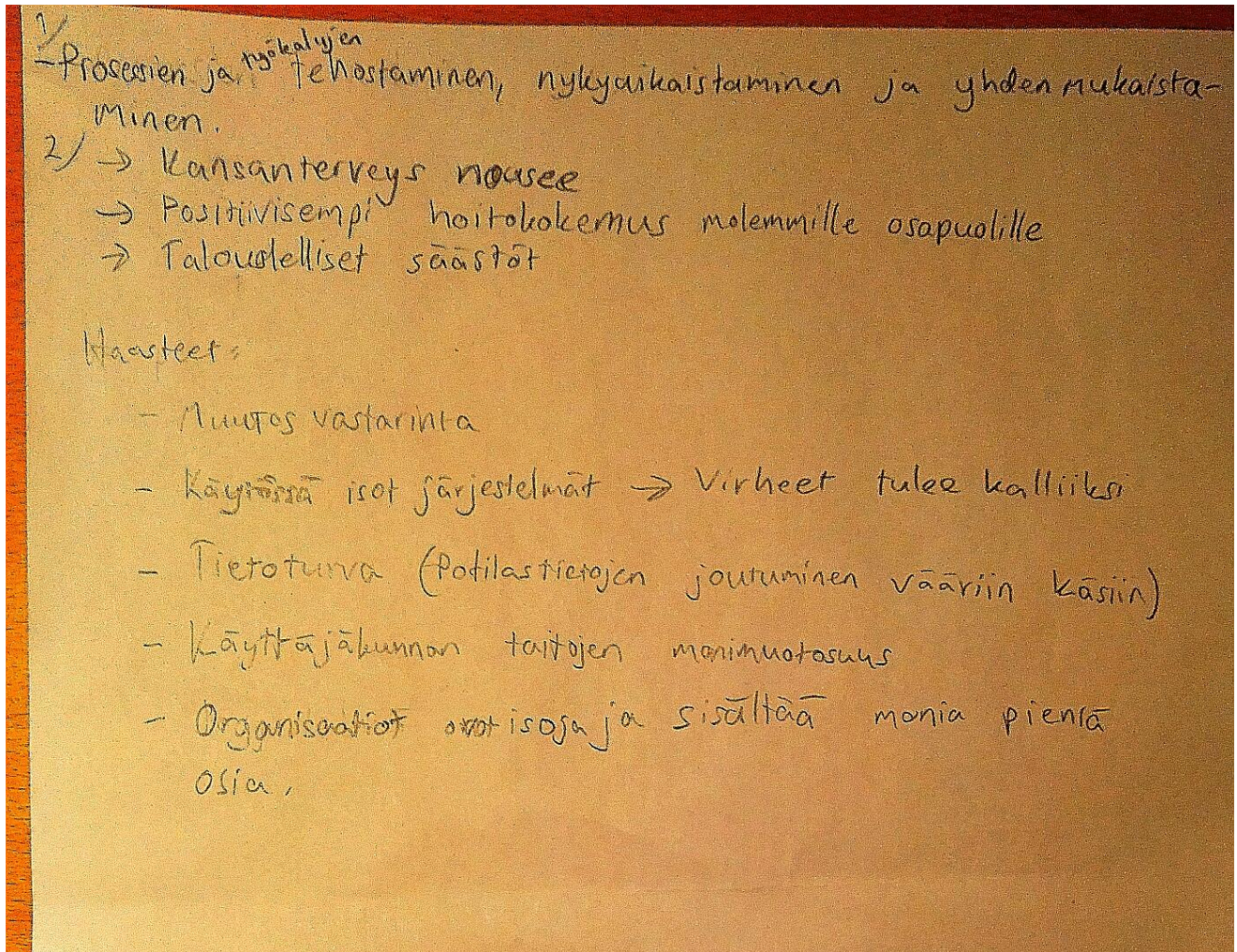
2. • Uusi sukupolvi ottaa paremmin vastaan
uudet teknologiset ratkaisut (stereotyyppiä).
• Tietojen ja järjestelmien yhtenäistäminen

Haasteet

- Insinöörin ja loppukäyttäjän erilaiset mielenkäytöt

Kuva 2.

Kuva 3.

7. TIETOTEKNIikka

SOSIAALIHUOLLON TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ

1980-luku

- **avainsanat: tietoteknologian henkilökohtaistuminen**
- hallinnon tietotekniikka: palkanlaskenta ja maksuliikenne
- asiakastyön prosessia hallinnoitiin valtakunnallisesti yhteisin lomakkein ja vapaamuotoisin muistiinpanoin
- viranomaisten yhteistyöprosesseja hallinnoitiin puhelimitse, kirjein ja telefaksilla
- sosiaalityössä ja sosiaalipalveluissa ei käytetty tietotekniikkaa, ei tunnettu sitä ja kaiken kaikkiaan oli kovin epäilevä asenne tietoteknologiaan

1990-luku

- **avainsana: internet**
- 1995 tuli [sosiaali- ja terveydenhuollon tietoteknologian hyödyntämisstrategia](#)
- alkoi sosiaalihuollon ja sen yhteistyöverkostojen tietoverkottuminen
- alettiin tavoittelemaan saumattomia palveluketjuja: “tieto kerätään vain kerran ja se liikkuu asiakkaan palveluprosessissa mukana”
- organisaatiot alkoivat verkottua, asiakastietojärjestelmät laajenivat
- tietotekniikka alkoi parantaa kansalaisen toimintamahdollisuuksia: tiedon saanti omasta hyvinvoinnista ja palveluista paranee
- työntekijöiden pöydälle tulivat henkilökohtaiset työasemat

2000-luvun ensimmäinen vuosikymmen

- **avainsana: asiakastietojärjestelmä**
- siirtyminen paperisesta kirjaamisesta asiakastietojärjestelmiin
- asiakastiedon dokumentointikäytäntöjen ja -mallien, käsitteiden, luokittelujen, tietorakenteiden ja organisaatioiden sisäisten ja ulkoisten tietojärjestelmien välisen vuoropuhelun kehittäminen
- asiakastieto alkaa kulkea verkossa eri viranomaisten välillä, mm. sosiaalipäivystys mukaan viranomaisten puhelinverkkoon (VIRVE)
- sosiaalihuollon tietoteknologian 2. kehittämishankkeet: 2005-2007 ja 2008-2011
- kiinnitetään huomiota tietosuojan ja tietoturvan kehittämiseen

- halutaan kehittää sähköistä asiointia, mobiililaitteiden hyödyntämistä ja asiakkaiden oma-apua ja tietoisuutta omasta hyvinvoinnista ja terveydestä

2010-luku

- **avainsanat: mobiilius ja käyttäjälähtöisyys**
- mobiiliverkot ja kehittynyt älypuhelin “kansalaisoikeudeksi”
- sosiaalinen media tukee oma- ja vertaisaputoiminnan kehittymistä ja laajentumista, tuoden myös uudenlaisia syrjäytymisongelmia
- [sähköiset palvelut, demokratia ja kansalaisten vaikuttaminen](#)
- sähköinen asiointi keskiöön, mm. [SADe-ohjelma](#)
- sosiaali- ja terveydenhuollon tietoteknologiaa aletaan miettiä ja kehittää innovaatiolähtökohdista: miten palveluprosesseja voidaan virtaviivaistaa ja mitä uudenlaisia palvelujen tuottamismalleja voidaan kehittää

7. DIGITALISAATIO SOSIAALIHUOLLOSSA 2018

7.1 Digitalisaation tavoitteet Sote-uudistuksessa

1. Muutosta ohjataan keskitetysti
2. Maakuntien yhteiset palvelukeskukset ja laitehankinnat
3. Saumaton tiedonkulku maakunnan eri palvelutuottajien välillä: laitteet, verkot, tietojärjestelmät ja pelisäännöt
4. Saumaton tiedonkulku eri maakuntien välillä: laitteet, verkot, tietojärjestelmät ja pelisäännöt
5. Sähköiset palvelut oman toimintakyvyn ylläpitämiseksi
6. Tehostuneet palveluprosessit
7. Uudet palveluiden tuottamistavat

[Sote-digimuutosohjelma](#)

Lisätietoja

- [Pilkahduksia tulevaisuuteen - digitalisaation ja robotisaation mahdollisuudet -seminaari 22.11.2016](#)

Oheismateriaalia:

- [Sote- ja maakuntauudistus 2017-2019](#)
- [Sosiaalihuollon tiedonhallinta -sivusto \(THL\)](#)

7.2 Sosiaali- ja terveydenhuollon kehitettävät tietojärjestelmäratkaisut

- Kanta-palvelu, asiakastiedon hallinta (< maakuntien omat hankkeet integroidaan tähän)
- Palveluväylä (x-road)
- Muiden kansalaisen palveluinfrastruktuurin integrointi sote-järjestelmään
- Valinnanvapautta edistävät tietojärjestelmäratkaisut
- Tunnistautumispalvelut
- Omahoidon ja sähköisen asioinnin yhteiset palvelut
- Innovaatioalustojen rakentaminen
- Markkinoilla tarjottavat, itse ostettavat palvelut

7.3 Sosiaali- ja terveysministeriön alaiset

kehittämishankkeet ja digitalisaatio

1. Asiakas keskiöön ja asiakaslähtöiset palvelukokonaisuudet
2. Edistetään terveyttä ja hyvinvointia tiedon saatavuutta lisäämällä - ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen
3. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma
4. Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja kaikenikäisten omaishoitoa
5. Osatyökykyisille tie työelämään

Kaikista näistä on meneillään hankkeet, joissa mm.

maakunnalliset sote-viranomaiset ja kunnat mukana

8. DIGITALISAATION UHAT JA MAHDOLLISUUDET SOSIAALIHUOLLOSSA

- Miten kansalaiset pysyvät digitalisaation vauhdissa mukana
- Miten pidetään työntekijät mukana digitalisaation kehityksessä ja tietoteknisten palveluiden kehittämistyössä (johtaminen ja koulutus avainasemassa)
- Psykososiaalisen toimintakyvyn mittaaminen ja vaikutusten arviointi on fyysisen hyvinvoinnin mittaamista vaikeampaa, esim.
 - Osallisuuden lisääminen
 - Mielenterveyden edistäminen
 - Motivaation kasvaminen
 - Päämäärätietoisuuden lisääminen

- Miten toteutetaan käyttäjänäkemyksen ja kokemuksen hyödyntäminen palveluja kehitettäessä?
- Mahdollisuuksia
 - Sosiaalinen robotiikka
 - Yhteisöllisyyttä lisäävät tietoteknisesti tuetut ratkaisut
 - Ammattilaiset facilitaattoreina
 - Oma-apuryhmät
 - Sähköiset neuvontapalvelut
 - Videoneuvottelu, Chat, Palveluohjaussivustot
 - Hyvinvointiohjelmat ja pelillistäminen
 - Muuta